

ku, aby dokázal, že k převodu směnky skutečně došlo až po uplynutí lhůty k protestu, resp. po uplynutí lhůty k protestaci. To stejně platí i pro tvrzení, že datum u rubopisu neodpovídá skutečnosti (námitka antedatovaného rubopisu).

Účinky podrubopisu dobře ilustruje i usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 3. 1997, sp. zn. 9 Cmo 338/97¹⁸³. V posuzovaném případě bylo žalováno na základě vlastní směnky. Krajský soud vydal směněný platební rozkaz. Žalovaný podal spolu s námitkami i návrh na nařízení předběžného opatření, kterým by soud zakázal žalobci převést směnku na jméno. Svrh návrh odvolal tím, že žalobce porušuje své smluvní závazky a je třeba zaamezit dalším oběmu, neboť by to mohlo zmařit námitky žalovaného. Krajský soud návrhu na vydání předběžného opatření nevyhověl.

Vrchní soud zamítavé rozhodnutí potvrdil s následující argumentací: „Předmětná směnka byla splatná dne 26. 2. 1994, což znamená, že v současné době již uplynula lhůta k protestu (čl. I, § 24 odst. 3 zákona). Z této skutečnosti plyne, že s ohledem na výše citovaný § 20 odst. 1 zákona, který dle čl. I, § 77 odst. 1 zákona platí i pro vlastní směnku, budou účinky připadného budoucího indosamentu stejné jako při smluvním převodu ze směnky (§ 524 odst. 1 obč. zák.). Další majitel by tedy vstoupil do práv a povinností předchozího majitele a žalovanému zůstanou zachovány všechny námitky, které měl proti žalobci (§ 529 odst. 1 obč. zák.). Za této situace postará žalovaným navržené předběžné opatření věcný i právní význam“.

2. oddíl: Blankotradice

Blankotradice představuje druhý směněněprávní způsob převodu směnky. Zatím u nás není příliš rozšířena, je ovšem jen otázkou času, kdy praxe objeví její výhody a začne ji využívat více.

Podstata blankotradice spočívá v uzavření smlouvy o převodu cenného papíru, která nemusí mít písemnou formu, a v předání listiny dalšímu majiteli bez nutnosti jakýchkoli zápisů na směnce. Oproti indosamentu se tento způsob převodu vyznačuje značnou neformálností, protože blankotradice se v textu směnky nijak neodráží.

Blankotradicí nelze převést každou směnku, jejím nutným předpokladem je *blankoindosament*, tedy rubopis, jenž neobsahuje jméno indosatáře. Nový majitel může využít toho, že nevyplněný rubopis legitiimuje zásadně každého držitele listiny. Za tohoto stavu má nyní k dispozici tři možnosti: může vyplatit indosament svým jménem nebo jménem někoho jiného, nebo směnku

¹⁸³ Rozhodnutí bylo publikováno v PPP č. 10/1998, s. 19.

dále indosovat, anebo ji odevzdat třetí osobě, aniž blankoindosament vyplní a aniž směnku indosuje (§ 14 odst. 2 ZSS). Právě poslední případ je označován jako blankotradice. Směnka se zde fakticky chová jako cenný papír na doručitele, aniž by jím byla, neboť nevyplněný rubopis může být kdykoliv změněn na vyplněný a směnka může být dále indosována.

Blankotradice má stejně jako rubopis *převodní a legitiimací účinky* (§ 16 odst. 1 ZSS), z pochoptitelných důvodů však zcela *postupává účinky garancí* (převodce není na směnce podepsán). Pro toho, kdo nabyl směnku blankotradicí, je situace co do jeho odpovědnosti z pohledu směněného práva v zásadě stejná, jako kdyby směnku nikdy neměl v rukou. Blankotradice umožňuje totiž převodcům směnky vyhnout se odpovědnosti za přijetí a zaplacení směnky, aniž by to ohrozilo důvěryhodnost směnky jako např. při indosamentech s vyloučenou odpovědností.

Z historického pohledu je zajímavé, že blankotradice nebyla vždy přípustná. Některé starší směněné řády blankoindosament, který je jejím nutným předpokladem, buď zakazovaly¹⁸⁴ nebo mu přiznávaly pouze účinky zmocňovacího rubopisu¹⁸⁵. Podobné restrikce ale mohly být jen stěží efektivní. Případný zákaz je možno vždy bez větších obtíží obejít tak, že blankoindosament vyplní až ten nabývatel, který musí směnku uplatňovat soudně. Ten se pak legitiimuje (připustným) vyplněným rubopisem jako řádný nabývatel směnky (zatímco směnka mohla být ve skutečnosti již mnohokrát převedena).

3. oddíl: Převod práv ze směnky postoupením pohledávkou

Převoditelnost prostřednictvím rubopisu není vlastností každé směnky. Podle ustanovení § 11 odst. 2 ZSS může indosabilitu vyloučit výstavce směnky (vlastní i cizí) tzv. *rektdolžkou*¹⁸⁶.

¹⁸⁴ Uřfus, Zdomácení směněného práva v českých zemích a počátky novodobého práva obchodního, 1959, s. 105.

¹⁸⁵ Opitz, Der Funktionswandel des Wechselindossaments, 968, s. 60.

¹⁸⁶ Je sporné, zda se rektdolžka může objevit i u směnky na vlastní řád výstavce. Taková směnka by obsahovala např. následující text: „Zaplatěte nikoliv na řád můj vlastní“, Připustnost rektdolžky se v těchto případech vzpráť jazýkový výklad ustanovení § 3 odst. 1 ZSS, podle kterého může směnka znít na vlastní řád výstavce. Doložka „nikoliv na řád“ je s uvedeným ustanovením v rozporu. Lze tedy mít za to, že jde o neplatnou směnku.